

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«Idjtihad» Constantinople

Téléph : 20865

xxviième ANNÉE

1 Février 1932

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 338

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye

için: 2 1,2, Â'lâ kâğıdı

5 liradır

ADRES

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi yedinci sene

1 Şubat 1932

MAKİNEYİ CANLANDIRALIM

İNSANLIĞI KURTARACAKTIR

Yazan : ROGER FRANCO, Ingénieur des Arts et Manufactures

Mme Gina Lambroso nun **La Raçon du Machinisme** adlı eserinin bir tahlilini İctihad ın 333 ve 334 numrularına derc etdik. O tenkid ve tahlil makine hayatına mu'arız bir nokta'î nazar almışdı. Diğer bir munakkid, mühendis olduğu için daha salahiyetdar olan diğer bir munakkid makine hayatının büyük hidmetlerini gösteriyor; bunu da 'aynen terceme ve neşr ediyoruz. Mes'eleyi yalnız bir cebheden mutala'a ettirmek istemeyiz. Makine insani esirlikten kurtarmak istîdadındadır. Eğer insanlar, esirliklerinin makineden geldiği fikrine düşüyorlarsa, bu, esirliğe götürmesi lâbud olan bir basiretsizlik eseridir. A. D.

Avrupada Makineyi itham etmek moda hükmüne girmiştir. Edipler, sairler ve filozoflar zamanımızın felâketlerini izahetmek için Makenin fenalıklarını sayıp durmuşlardır. Makine, kendilerini ecdatlarının meşakkatli yaşayışlarından kurtararak rahat bir konfor içinde vakitlerini geçirmelerini temin ettiğini unutuyorlar. Yine bu muharrirler unutuyorlar ki bütün cihanın istifadesine arzedilen eserleri yahut cihanı dolaşırken aldıkları seyahet notları, matbaa sayesinde milyonlarca nüsha intişar ediyor. Telgraf, telefon, telsiz-telgraf, radyo gibi bugünün teknik terakkiyatı başka bir zamanda ya hiç meydana gelmez veya pek mahdud bir sahaya inhisar ederdi.

Bu gibi kimseler makinenin, insanı güzellik ve büyüklük menbaı olan tabiatı uzaklaştırarak zahiri ve maddi bir terakkiden başka bir şey olmadığı yolunda esassız iddialarda bulunuyorlar. Son zamanlara kadar yazılan eserlerin ekserisi bu fikirden ilham alıyor.

Bunlar arasında bir filozof, «Comte de Keyserling»

Makine devri nin aleyhinde yazılar yazıyor.

Mme « Gina Lambroso » *Makinenin fidiyei-necati* isimindeki yeni çıkan eserinde makine mütehassıslarının yeni yeni icatlarıyla cihanın intizamını ihlâl ederek milyonlarca işsiz sefaletini mucip olduğunu iddiaya kadar varıyor.

Mühendis arkadaşlarım böyle bir itham ile istihza etmesinler!

Problemlerin künhüne kadar nüfuz etmeye vakti ve kültürü musait olmiyan halk zamanımız gibi pekbulanık zamanlarda bu basit izahata kolayca

kapılır. Halkın bu gibi fikirlere kapılmaması lâzımdır. Aksi takdirde efkârı umumiyenin tesiri altında asri medeniyetin yegâne muhasse-natı olan bu saadeti az bir zaman zarfında harap edebilir : *İnsanın sarf edeceği kuvvet yerine makinenin sayını ikame etmek,*

Kitabın birinci kısmı eski zamanların icatlarını gözden geçiriyor. Bu gözden geçirme bize eski kavimlerin sinai ve teknik gayretlerini hatırlatıyor.

Çin, Mısır, Yunan ve Romalılar bize metodik, fennî aramalarla güzel hünerlerinin izlerini bırakmışlardır.

Evet, bunları biliyoruz. Fakat hayretimizi mucip olan bu büyük eserler, binlerce İnsan hayatı feda olunarak meydana gelmiştir.

Avrupanın büyük kiliseleri, İslam memleketlerindeki muazzam camileri, Orta Zamanın fennî mimarisini tastik ettikleri gibi, İhramlar, Romalıların su bentleri, Yunan, Mısır ve Asyanın mabetleri de eski zaman tekniğinin mimari kudretini ispat ederler.

Bu eserleri meydana getirmek için nekadarsirin hayatı yıpranmış, hattâ mahvolmuştur?

Mme « Gina Lambroso » eski zaman sanatını meydana getirmek için bir çok İnsanların hayatı feda edildiğini unutuyor. Medeniyetleri gözünün önünden sathî nazarla geçiriyor ve bir mütefekkir muhakemesiyle, bu zafer takı olan eserlerin zavallı işçilerinin muazzam gayretlerinden bahsetmeyi lüzumsuz görüyor.

Bir medeniyeti hazırlıyan daima güzideler -

dir. Lâkin bu medeniyeti yapan halkın derin ve adsız kitlesidir .

Ne bahasına ? Mesele buradadır .

Bu meseleye ne Mme « Gina Lambroso » ne de « Comte de Keyserling » temas etmiyorlar . Doğuş veya kültür itibariyle aristokrat olan bu gibi kimselere göre bunu düşünmek 'amiyane bir iştigaldır . Onların anlamak cehdi içtimâî sınıflarının hududiyle tahdit edilmiştir .

Makineyi tenkit edenler eski zamanın binalarının ağır ve yıkıcı işlerini tatmıyan kimse lerdir . Bu tenkitler , vazifesini hakkiyle ifa etmediği için hatasını affettirmek mecburiye - tinde olacağını ve hesap vermek zamanının yakın olduğunu anlıyan, ve makine hayatının başında bulunan bir sınıfı tebriye ettirmek ga yesini istihdaf ederler . Bu neye benzer ? Beceriksiz bir işçinin aletini itham etmesine ...

Türkceye çeviren : M. KEMAL

[Sonu gelecek sayıda]

ŞİİR

BİR KİTABE [*]

Zair!,

Bil ki karşında

Vazifesi başında

Gözlerimi kapayan

Yüksek özlü kahraman

Bir dağ gibi yatıyor ,

Milleti aglatıyor ...

Ebediyyet sarayı

Muhterem Miralayı

Sinesinde taşıyor ..

O ölmedi yaşıyor ...

İrfan Emin

[*] Tokat'ta vazifesi başında ölen Miralay Şerif B. merhum için .

SON EMELİM

- Dr. Şükrü Osman Bey e -

Hentüz çocukken elinden tutub yürütdü elim .
Hayata kol kola girdik o gün bu gün, güzelim .
Bu yıl başında o sevdaye bir çelenk örelim ;
Hayata kol kola girdik o gün bu gün, güzelim .

Dizinde can vere bilmek ne bahtiyarlıktır !
Seven gönüllere mev'ud olan bu verlıktır .
Sana kul olma bu 'alemdede şehriyarlıktır .
Dizinde okşanarak ölmek işte son emelim . [*]

12 Kânunı evvel 931

[*] Paul Verlaine bu vadide şöyle terennüm etmişti:

Mourir pour sa Patrie ou pour son Dieu, gaiment ,
Ou pour l'autre, en ses bras et baisant chastement .
La main qui te trahit, la bouche qui te ment !

Oeuvre Com. V. II p. 252

Müessif bir ziya'

Aile'i fikriyemizden
Sahne muharririmiz
M. Ferit Beyin kıy-
metli pederi Şehit
Ferik Selim Paşaza-
de ve aziz muhibbi-
miz İzzet Paşanın
vefatını büyük bir
te'essürle kayd edi-
yoruz .

Kırkbeş sene Bosna,
Cezayiri bahri sefit,
Selânik, Edirne, Van
Trabulusu garp ve
Konya vilâyetleri

kaza ve Sancaklarında afif ve muvaffak hizmet-
lerde bulunan merhumun ufulü ile cidden
mümtaz ve hayirhah bir muhip ve vatandaş
kaybettik . Birbirinden acı kederlere uğrayan
Ferit Bey oğlumuzla kardeşlerine kendileri
kadar dilhun olduğumuzu temin ederiz .

Mehmed Ra'uf Bey

Bir kaç gün evvel Eylül muharriri Ra'uf
Beyin söndüğü haberini almışdık . Bunu da
Hüzn ve te'essürle kayd ediyoruz .

Mes'ul imtiyaz Sahibi avukat İrfan Emin

[İsmail Hakkı matbaası]